

Henki-Fennia

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2018

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus	2
Hallituksen toimintakertomus	4
Tilinpäätös	8
Tuloslaskelma	8
Tase	9
Emoyhtiön rahoituslaskelma	11
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	12
Konserniyhtiöt	18
Emoyhtiön liitetiedot	19
Tilinpäätöksen tunnusluvut	33
Sijoitusjakauma käyvin arvoin	34
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle	36
Tunnuslukujen laskentakaavat	38
Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta	39
Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	52
Tilintarkastuskertomus	53
Hallinto	58
Hallitus	58
Tilintarkastajat	59
Johtoryhmä	60
Lääkärit	60

Toimitusjohtajan katsaus

Vuosi 2018 oli Henki-Fennian 20. toimintavuosi. Yhtiön liiketoiminta kattaa vapaaehtoiset henki-, eläke- ja säästövakuutukset osana Fennia-konsernin palveluntarjontaa.

Henki-Fennian liiketoiminta kehittyi myönteisesti ja tulos 22,6 miljoonaa euroa (15,5 milj. euroa) oli hyvä. Kuormitustulolla mitattuna liiketoiminnan tuotot kasvoivat 3,7 prosenttia ollen 17,5 miljoonaa euroa (16,9 milj. euroa) ja yhtiön liikekustannussuhde parani edellisen kymmenen vuoden parhaimmalle tasolle 90,2 prosenttiin (92,1 %). Yhtiön vakava-raisuutta kuvaava SCR-suhde oli vuodenvaihteessa 214,8 prosenttia (203,3 %), jota voi pitää vahvana lukuna.

Sijoitustoiminnan tuotto oli 2,4 prosenttia (3,3 %), markkina oli haastava. Osakemarkkinoiden tuotto vuonna 2018 oli negatiivinen ja korkotuotto edelleen historiallisen alhaisella tasolla. Yhtiön sijoitustoiminnan tuottoja paransi tytäryhtiö Fennia Varainhoito Oy:n osakekannan myynti emoyhtiö Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennialle osana konsernin sisäisiä järjestelyjä.

Katsausvuonna yhtiön kehitys oli strategiakauden 2018–2022 tavoitteiden sekä konsernistrategian mukainen. Toki kaikkien näiden tavoitteiden saavuttamiseen on vielä matkaa. Henki-Fennian päätavoitteena strategiakaudella on liiketoiminnan volyymin, kuormitustulon kasvattaminen ja liikekustannussuhteen edelleen merkittävä parantaminen, jälkimmäisellä on tarkoitus turvata yhtiön hintakilpailukyky tulevaisuudessa. Yhtiön investoinnit kohdistuivat viime vuonna ja kohdistuvat edelleen toiminnan digitalisointiin, jolla pyritään tehostamaan ja automatisoimaan liiketoiminnan prosesseja sekä vastaamaan asiakkaiden toivoman verkko-asioinnin ja -asiakaspalvelun tarpeisiin. Kuluvan vuoden aikana on myös tarkoitus tuoda markkinoille uusia palveluja.

Henki-Fennian näkymät vuodelle 2019 ovat myönteiset. Taustalla on lisäksi vuoden 2018 lopulla toteutettu yrityskauppa, jossa emoyhtiö, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia osti Folksam Vahinkovakuutus Oy:n koko osakekannan. Tarjoamme Henki-Fennian tuotteita myös näille uusille vahinkovakuutusasiakkaille. Toisaalta Suomen talouden kehityksen odotetaan heijastuvan Henki-Fennian liiketoimintaan. Pääomamarkkinoiden osalta mahdollisesti heikompi loppuvuosi voi vaikuttaa negatiivisesti yhtiön toimintaan niin varainhoito ja sijoitusvakuutusten myynnin kuin taseen sijoitustuottojen osalta.

Visionamme on tarjota paras asiakaskokemus, jonka eteen teemme paljon töitä. Henki-Fennia menestyi Taloustutkimuksen suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden vertailussa, jossa yritysasiakkaat arvioivat toimintamme alan toiseksi parhaaksi.

Tutkimuksen mukaan olimme parhaita asiantuntevuuden, ongelmien ratkaisun, palvelu-
alttiuden sekä lupausten pitämisen osalta. Henkilöstöllemme ja hallinnollemme ansaitut
kiitokset hyvästä työpanoksesta sekä asiakkaillemme kiitos hyvästä yhteistyöstä kulu-
neena vuonna.

Alexander Schoschkoff
toimitusjohtaja

Hallituksen toimintakertomus

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian tulos vuodelta 2018 oli hyvä. Yhtiön liikekustannussuhde parani edellisiin vuosiin verrattuna. Sijoitustoiminnan tuotot jäivät haastavasta markkinaympäristöstä johtuen vertailu vuotta alhaisemmaksi.

Henki-Fennia on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian tytäryhtiö 100 prosentin omistussuudella.

Vakuutustoiminta

Henki-Fennian kokonaismaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta oli 164,1 miljoonaa euroa (166,7 milj. euroa). Yhtiön maksutulosta henkivakuutuksia oli 129,9 miljoonaa euroa (132,2 milj. euroa) ja eläkevakuutuksia 34,2 miljoonaa euroa (34,4 milj. euroa). Sijoitussidonnaisten vakuutusten maksutulo oli 126,6 miljoonaa euroa (126,9 milj. euroa) ja niiden osuus yhtiön maksutulosta oli 77 prosenttia (76 %). Maksutulo jatkuvamaksuisista vakuutuksista oli 54,2 miljoonaa euroa (53,9 milj. euroa) ja sen osuus kokonaismaksutulosta oli 33 prosenttia (32 %).

Maksetut korvaukset olivat 95,5 miljoonaa euroa (104,4 milj. euroa). Takaisinostoja oli 44,8 miljoonaa euroa (47,4 milj. euroa). Säästösummien takaisinmaksut olivat 3,1 miljoonaa euroa (5,5 milj. euroa). Eläkkeitä maksettiin 37,8 miljoonaa euroa (36,2 milj. euroa) ja kuolemantapaus- ja työkyvyttömyyssummia 5,8 miljoonaa euroa (11,4 milj. euroa).

Liikekulut olivat 14,8 miljoonaa euroa (14,8 milj. euroa). Yhtiön liikekustannussuhde oli 90,2 prosenttia (92,1 %), kun tunnusluvussa huomioidaan sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoituskohteina olevien rahastojen palkkiotuotot.

Yhtiön tulokseen sidottujen vakuutussäästöjen kokonaistuottotaso vaihteli vuonna 2018

0,6–4,5 prosentin välillä riippuen vakuutuslajista ja vuosineljänneksestä. Myönnettyt asiakashyvitykset olivat 0,9 miljoonaa euroa, joista 0,9 miljoonaa euroa rahoitettiin aikaisemmin muodostunutta tulevien lisäetujen vastuuta käyttämällä.

Sijoitustoiminta

Yhtiön sijoitustuotto käyvin arvoin oli 17,8 miljoonaa euroa (24,8 milj. euroa), ollen 2,4 prosenttia (3,3 %) sijoitetulle pääomalle. Yhtiön tulokseen kirjattu sijoitusten nettotuotto oli 39,4 miljoonaa euroa negatiivinen (70,7 milj. euroa positiivinen), josta sijoitussidonnaisten vakuutusten negatiivisen nettotuoton osuus oli 58,3 miljoonaa euroa (54,5 milj. euroa positiivinen).

Sijoitusten käypä arvo oli vuoden lopussa 761 miljoonaa euroa (767 milj. euroa). Joukkolainojen ja pitkän koron rahastosijoitusten osuus sijoituskannasta oli 46 prosenttia sekä rahamarkkina-sijoitusten ja talletusten osuus 28 prosenttia. Osakkeiden, osakerahastosijoitusten ja pääoma-rahastojen osuus oli 12 prosenttia, kiinteistösijoitusten osuus 13 prosenttia sekä lainasaamisia ja muita sijoituksia yhden prosentin osuus. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat varat kasvoivat ollen 1 027 miljoonaa euroa (1018 milj. euroa).

Liitännäistoiminta

Fennia Varainhoito Oy:llä on Finanssivalvonnan lupa toimia vaihtoehtorahastojen hoitajan edustajana. Tämä toimilupa mahdollistaa Fennia Varainhoidon toimimisen sen hallinnoimien vaihtoehtorahastojen varainhoitajana ja selvitysyhteisönä. Henki-Fennia on tehnyt yhtiöjärjestykseensä Finanssivalvonnan hyväksymät muutokset, jotka mahdollistavat edellä mainitun toiminnan.

Tulos

Yhtiön liikevoitto oli 24,2 miljoonaa euroa (22,3 milj. euroa) ja konsernin liikevoitto 23,1 miljoonaa euroa (20,4 milj. euroa). Yhtiö on purkanut aiemmin tehtyä korkotäydennystä 10,4 miljoonaa euroa ja tulevien lisätujen vastuuta 0,9 miljoonaa euroa.

Vertailuvuoden tuloksesta siirrettiin vastuuvélkaan tulevien lisätujen vastuuta 3,8 miljoonaa euroa. Korkotäydennysvastuun määrä oli vuoden 2018 lopussa 114,7 miljoonaa euroa.

Yritysjohto ja henkilöstö

Kertomusvuonna Henki-Fennian hallitukseen kuuluivat 1.10.2018 saakka konserninjohtaja Antti Kuljukka (puheenjohtaja), filosofian tohtori Matti Ruohonen (varapuheenjohtaja), filosofian maisteri Juha-Pekka Halmeenmäki sekä varatoimitusjohtaja Seppo Rinta. 1.10.2018 jälkeen hallitukseen kuuluivat konserninjohtaja Antti Kuljukka (puheenjohtaja), filosofian tohtori Matti Ruohonen (varapuheenjohtaja), filosofian maisteri Juha-Pekka Halmeenmäki sekä aktuaarijohtaja Simo Sarvamaa.

Hallitus piti kertomusvuoden aikana yhteensä 11 kokousta. Jäsenten läsnäoloprosentti oli 94 prosenttia. Yhtiön toimitusjohtajana toimi Alexander Schoschkoff.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2018 keskimäärin 56 henkilöä (52).

Palkitseminen

Palkitsemisen lähtökohtana Fennia-konsernissa on kannustava, oikeudenmukainen, kohtuullinen sekä konsernin ja konserniyhtiöiden lyhyen ja pitkän tähtäimen etujen mukainen johdon ja henkilöstön palkitseminen. Palkitsemisjärjestelmät perustuvat ennalta määriteltujen, konsernin strategisista tavoitteista johdettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi konsernille on laadittu palkitsemisperiaatteet (ml. palkkapolitiikka). Fennia-konsernin periaateasiakirjoissa määritellään kaikkien fennialaisten palkan ja palkkioiden määräytymisen periaatteet. Fenniassa palkitsemisperiaatteet ja palkkapolitiikka nähdään kokonaisuutena, johon vaikuttavat mielenkiintoisen ja riittävän haastavan tehtäväkentän lisäksi hyvä johtaminen, henkilöstöedut ja rahallinen palkitseminen. Palkitsemisperiaateista ja palkkapolitiikasta selviää myös se, miten jokainen fennialainen voi itseään ja omaa toimintaansa kehittämällä vaikuttaa palkkahitykseensä ja mitkä ovat palkka- ja palkkioasioihin liittyvät vastuut yhtiössä.

Palkitsemisjärjestelmien rakentamisessa ja kehittämisessä huomioidaan konsernin sekä yhtiön liiketoimintastrategia, tavoitteet ja arvot ja yhtiön pitkän aikavälin etu, riskienhallinta, yhtiön liiketoiminnan jatkuvuus ja harjoittaminen ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Palkitsemisjärjestelmissä on mm. ennalta määrautyt palkkiomaksimit, jotka rajoittavat palkkion enimmäismäärän ja force majeure -ehto, joka antaa hallitukselle oikeuden järjestelmien muuttamiseen kesken kauden, jos yhtiön taloudellinen asema on vaarantunut taikka olosuhteet ovat muutoin muuttuneet merkittävästi.

Palkkioista päätettäessä noudatetaan "yhden yli" -periaatetta eli päätöksentekijänä palkitsemisasioidissa on pääsääntöisesti palkittavan henkilön esimiehen esimies.

Konsernirakenne

Henki-Fennia myi 100% omistamansa Fennia Varainhoito Oy:n koko osakekannan 1.4.2018 toteutetulla konsernin sisäisellä kaupalla Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennialle. Fennia Varainhoito on yhdistelty Henki-Fennian konsernitilinpäätökseen tilikauden kolmelta ensimmäiseltä kuukaudelta.

Henki-Fennian konserniin kuului tilikauden päättyessä kaksitoista yhtiön täysin omistama kiinteistöyhtiötä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Henki-Fennian riskienhallinnan perustana toimii Fennian konserniyhtiöiden hallituksissa vahvistetut riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet. Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu ns. kolmen puolustuslinjan malliin, jota on tarkemmin kuvattu riskienhallintaa koskevassa liitetiedossa.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinointia ja tiedon välittämistä varten konsernissa toimii riskienhallinnan johtoryhmä. Vakuutusyhtiöiden taseen hallintaa varten on perustettu konsernitasoinen ALCO-komitea.

Sijoitustoiminta perustuu yhtiön hallituksen hyväksymään ALM-suunnitelmaan, jossa määritellään muun muassa sijoitusallokaatio ja sijoitustoiminnan käytännön toimijoiden vastuut ja valtuudet. Sijoitusallokaatiota määrättäessä otetaan huomioon yhtiön riskinkantokyky.

Riskeistä sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on selvitetty Henki-Fennian merkittävimmät riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet.

Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus

Henki-Fennian vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus julkaistaan viimeistään 3.6.2019 Fennian verkkosivuilla.

Näkymät alkaneella tilikaudella

Odotamme tuloksen vuonna 2019 olevan samalla tai paremmalla tasolla kuin vuonna 2018. Tulos on kuitenkin riippuvainen pääomamarkkinoiden kehityksestä, koska suuri osa yhtiön vakuutusmaksutuotoista ovat sidottuja vakuutussäästöjen määrän kehitykseen. Sijoitustoiminnan tuotot jäänevät matalammiksi kuin vuonna 2018.

Tilinpäätös

Tuloslaskelma

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Konserni 2018	Konserni 2017	Emoyhtiö 2018	Emoyhtiö 2017	Liite
Vakuutustekninen laskelma					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	164 142	166 687	164 142	166 687	1
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 063	-960	-1 063	-960	
	163 079	165 728	163 079	165 728	
Sijoitustoiminnan tuotot	76 606	60 737	77 344	63 277	3, 4
Sijoitusten arvonorotus	13 095	49 813	13 095	49 813	3, 4
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-95 519	-104 438	-95 519	-104 438	2
Jälleenvakuuttajien osuus	-32	219	-32	219	
Korvausvastuun kokonaismuutos	-2 340	-3 252	-2 340	-3 252	
Korvauskulut yhteensä	-97 890	-107 471	-97 890	-107 471	
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Vakuutusmaksuvastuun kokonaismuutos	13 378	-96 099	13 378	-96 099	
	13 378	-96 099	13 378	-96 099	
Liikekulut	-14 826	-14 806	-14 826	-14 806	5
Sijoitustoiminnan kulut	-83 501	-33 919	-83 157	-34 110	3, 4
Sijoitusten arvonorotusten oikaisu	-46 665	-8 278	-46 665	-8 278	3, 4
Vakuutustekninen tulos	23 276	15 704	24 358	18 054	
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Muut tuotot					
Sijoituspalvelutoiminnan tuotot	1 488	4 751			
Muut	3	3	3	3	
	1 491	4 753	3	3	
Muut kulut					
Sijoituspalvelutoiminnan kulut	-1 384	-4 231			
Liikearvon poisto	-241	-241	-241	-241	
Muut	-				
	-1 624	-4 472	-241	-241	
Voitto varsinaisesta toiminnasta	23 143	15 986	24 120	17 816	
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			-22	-17	
Tuloverot					
Tilikauden verot	-2 255	-3 042	-2 255	-3 042	
Aikaisempien tilikausien verot	772	699	772	699	
Laskennalliset verot	199	199			
	-1 283	-2 145	-1 483	-2 344	
Vähemmistöosuudet	6	1			
Tilikauden voitto	21 865	13 842	22 615	15 455	

Tase

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Konserni 2018	Konserni 2017	Emoyhtiö 2018	Emoyhtiö 2017	Liite
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	2 667	3 178	2 667	3 176	12
Liikearvo	1 444	1 685	1 444	1 685	
Ennakkomaksut	1 628	436	1 628	436	
	5 739	5 299	5 739	5 297	
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	72 061	74 365	60 760	61 039	7
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			15 056	15 897	
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäyksiltä	1 843	1 843	1 843	1 843	
	73 905	76 208	77 659	78 780	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä					
Osakkeet saman konsernin yrityksissä			-	3 400	
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	302 862	300 820	302 862	300 820	11
Rahoitusmarkkinavälineet	282 804	294 417	282 804	294 417	
Kiinnelainasaamiset	2 787	2 854	2 787	2 854	
	588 454	598 092	588 454	598 092	
Sijoitukset yhteensä	662 359	674 300	666 113	680 272	6
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset	1 024				
Saamiset	979	1 015 618	1 024 979	1 015 618	10
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta	111	399	111	399	
Jälleenvakuutustoiminnasta	50	137	50	137	
Muut saamiset	21 552	12 856	21 860	12 003	
	21 713	13 392	22 021	12 539	
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	283	377	283	342	12
Muut aineelliset hyödykkeet	12	12	12	12	
	296	389	296	354	
Rahat ja pankkisaamiset	52 503	45 218	52 450	41 510	
	52 799	45 607	52 746	41 864	
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat	4 138	5 346	4 132	5 343	
Muut siirtosaamiset	3 080	2 597	3 077	2 575	
	7 219	7 943	7 209	7 918	
	1 774				
	807	1 762 159	1 778 806	1 763 508	

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Konserni 2018	Konserni 2017	Emoyhtiö 2018	Emoyhtiö 2017	Liite
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					
Osakepääoma	27 751	27 751	27 751	27 751	13
Ylikurssirahasto	10 723	10 723	10 723	10 723	
Hallituksen käyttövarat	8	8	8	8	
Edellisten tilikausien voitto	59 737	48 896	72 464	60 009	
Tilikauden voitto	21 865	13 842	22 615	15 455	
	120 085	101 220	133 562	113 947	
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			62	39	
Vähemmistöosuudet	384	390			
Vakuutustekninen vastuuvelka					
Vakuutusmaksuvastuu	449 851	468 716	449 851	468 716	
Korvausvastuu	152 745	154 139	152 745	154 139	
	602 597	622 855	602 597	622 855	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka					
Vakuutustekninen vastuuvelka	1 026 981	1 017 761	1 026 981	1 017 761	15
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta	720	738	720	738	
Laskennalliset verovelat	3 598	3 799			
Muut velat	17 183	9 987	11 639	4 229	14
	21 501	14 525	12 359	4 967	
Siirtovelat	3 259	5 409	3 245	3 939	
	1 774 807	1 762 159	1 778 806	1 763 508	

Emoyhtiön rahoituslaskelma

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta ennen satunnaisia eriä	22 638	15 472
Oikaisut:		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-11 038	99 350
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	81 752	-28 629
Suunnitelman mukaiset poistot	1 028	1 560
Muut oikaisut	-7 706	-13 646
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	86 673	74 107
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten vähennys/lisäys	-8 312	2 570
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys	5 102	881
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	83 464	77 558
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-124	-131
Maksetut välittömät verot	-3 351	-852
Liiketoiminnan rahavirta	79 989	76 575
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-73 952	-74 691
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	9 314	16 121
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-1 411	-323
Investointien rahavirta	-66 049	-58 893
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot	-3 000	-1 500
Rahoituksen rahavirta	-3 000	-1 500
Rahavarojen muutos	10 940	16 182
Rahavarat tilikauden alussa	41 510	25 328
Rahavarat tilikauden lopussa	52 450	41 510
	10 940	16 182

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet kirjataan hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvonmuutoksia ei ole kirjattu. Liikkeenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyvät arvonalentumiset kirjataan tulokseen.

Lainasaamiset ja talletukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka käyvän arvon noustessa.

Johdannaisopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon suojausta. Kirjanpidollisesti johdannaisia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaiset toimivat tehokkaina suojauksina. Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta ja raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi. Ei-suojaavasti käsitellyn johdannaisopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Korkojohdannaisia käytetään markkinaehtoisen vastuuvelan korkoriskin suojaamiseen tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan yhtiön riskienhallinnan mukaisesti. Näitä korkojohdannaisia on käsitelty kirjanpidollisesti suojaavina. Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisten negatiivinen arvonmuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonmuutos kattaa sen ja edellyttäen että suojaus on tehokas. Mikäli kuitenkin suojaavien korkojohdannaisten negatiivinen arvonmuutos ylittää suojattavan markkinaehtoisen vastuuvelan positiivisen arvonmuutoksen, ylitys kirjataan sijoitusten

arvonalentumisiin. Korkojohdannaisista merkitään tilikauden tuotoksi ja kuluksi sopimuksen perusteella tilikauteen kohdistuvat korot. Kirjanpidollisesti suojaavien korkojohdannaisten sulkemisen yhteydessä syntyvä voitto tai tappio jaksotetaan kunkin johdannaissopimuksen juoksuajalle.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmalle tuotoksi tai kuluksi.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä tieto-järjestelmien suunnittelumenot ja lisäksi taseeseen on aktivoitu liikearvo. Ne ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Tietojärjestelmien aktivoinneista kirjataan arvonalennuksia, mikäli aktivoinnin ei voida enää katsoa tuottavan tuloa vastaisuudessa.

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alempaan todennäköiseen arvoon.

Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintamenosta arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat keskimäärin seuraavat:

- Atk-ohjelmat, 5–7 vuotta
- Tietojärjestelmien suunnittelumenot, 3–10 vuotta
- Muut pitkävaikutteiset menot, 3–10 vuotta
- Liikearvo, 10 vuotta
- Toimisto-, liike- ja teollisuusrakennukset, 20–50 vuotta
- Rakennusten ainesosat, 10–20 vuotta
- Kuljetusvälineet ja atk-laitteet, 3–5 vuotta
- Konttorikoneet ja -kalusto, 7 vuotta

Sijoitusten arvonorotukset

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisut kirjataan tulosvaikutteisesti.

Sijoitusten käypä arvo

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään korkeintaan markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Kiinteistösijoitusten vuosittaiseen käyvän arvon määrittämiseen osallistuu ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija ja yhtiön omat asiantuntijat.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa jatkuvan kaupan käynnin kurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia.

Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutus hintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta tai sen puuttuessa hankintamenoa.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon.

Saamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöksessä ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot on muutettu euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin julkaisemia tilinpäätöspäivän viitekursseja. Sekä tilikauden aikana että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Henkilöstön eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elossa. Tilivuoteen kohdistuvat eläkemenot on kirjattu suoriteperusteisesti kuluksi. Yhtiön koko henkilöstö kuuluu lisäksi maksuperusteiseen lisäeläkevakuutukseen, joka on otettu Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fenniasta.

Tilinpäätössiirtojen kertymä ja laskennallisen veron käsittely

Lainsäädännön perusteella on mahdollista kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja ja vapaaehtoisia varauksia. Konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä tilinpäätössiirtojen kertymästä, rahastoiduista arvonkorotuksista ja sijoitusten arvostuseroista ei vähennetä laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvonkorotukset ovat veronalaista tuloa. Kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvia laskennallisia verosaamisia ei ole kirjattu konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä. Vastaavia laskennallisia verovelkoja ei konserniyhtiöillä ole. Konsernitilin-päätöksessä on kirjattu yhdistelytoimenpiteistä aiheutuvat verovelat.

Konsernitilinpäätöksessä kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan. Käytetty verokanta on 20,0 prosenttia.

Vastuuvelka

Vastuuvelkaa laskettaessa noudatetaan sekä vakuutusyhtiölain että sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Sijoituksien arvonkehitykseen sidottuihin vakuutuksiin (sijoitussidonnaiset vakuutukset) ei liity laskuperustekorkoa. Muiden vakuutusten osalta vastuuvelka lasketaan vakuutuskohtaisesti ja käytettävä laskuperustekorko vaihtelee seuraavasti:

- Yksilöllisissä henki- ja eläkevakuutuksissa käytettävä laskuperustekorko on välillä 1 - 4,5 prosenttia, koron määrä riippuu vakuutuksen alkamisajankohdasta. Uusissa vakuutus sopimuksissa laskuperustekorko on 1 prosenttia.
- Kapitalisaatiosopimusten laskuperustekorko on välillä 0 - 2,5 prosenttia, koron määrä riippuu sopimuksen alkamisajankohdasta ja kohderyhmästä.
- Ryhmäeläkevakuutuksen laskuperustekorko on 0 - 3,5 prosenttia. Uudet ryhmäeläke-vakuutukset ovat vuosikorollisia (laskuperustekorko on 0 prosenttia).

Laskuperustekorkovaatimuksen täyttämiseksi vastuuvelkaa on täydennetty aiemmissa tilinpäätöksissä. Korkotäydennysvastuu 31.12.2018 oli noin 114,7 miljoonaa euroa. Täydennysten ansiosta vuotuinen sijoitustoiminnalle tuleva vähimmäistuottovaade tämän kannan osalta on 1,0 prosenttia.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutusyhtiön on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutus sopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottamien ylijäämien mukaan jaettaviin lisäetuihin. Tämä periaate edellyttää, että kohtuullinen osa näiden vakuutusten tuottamasta ylijäämästä tulee palauttaa lisäetuina kyseisille vakuutuksille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät tätä estä.

Henki-Fennian tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto. Lisätujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella.

Vakuutuksen kokonaiskorolla tarkoitetaan vakuutus sopimuksen laskuperustekoroon ja kyseiselle sopimukselle hyvitetävien lisätujen yhteismäärää. Hyvitettävien lisätujen määrään vaikuttaa sopimuksen laskuperustekoroon taso. Kun yhtiön saama sijoitusten nettotuotto on matala, alennetaan lisätujen tasoa. Tällöin vakuutusten, joiden laskuperustekorko on matala, kokonaiskorko voi jäädä pienemmäksi kuin vakuutusten, joiden laskuperustekorko on korkea. Kun sijoitusten nettotuotto on korkea, voivat vakuutukset, joilla on matala laskuperustekorko, saada suurempaa kokonaiskorkoa kuin vakuutukset, joilla on korkea laskuperustekorko.

Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen, minkä johdosta sijoitustuotoista syntynyttä ylijäämää voidaan jaksottaa annettavaksi lisäetuina kyseiselle vakuutusryhmälle tulevana vuosina.

Lisäetujen tasoa rajoittavat omistajan asettamat pääoman tuottovaatimukset sekä yhtiön vakavaraisuustavoite. Vakavaraisuustavoite asetetaan sellaiseksi, että kaikki lainsäätäjän edellyttämät vakavaraisuusrajat ylittyvät ja että yhtiön on mahdollista ottaa riskiä sijoitustoiminnassa siinä määrin kuin vakavaraisuuden ylläpito, vastuuvelan tuottovaade ja omistajan tuottovaade edellyttävät.

Henki-Fennian hallitus päättää vakuutuksille annettavista lisäeduista vuosittain. Etukäteen vahvistettujen lisäetujen määrää voidaan kuitenkin muuttaa myös kesken vuoden, mikäli vakavaraisuus tai yleinen markkinatilanne sitä edellyttävät.

Riskihenkivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien ja työkyvyttömyysturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa.

Lisäetutavoitteet eivät ole sitovia, eivätkä ne ole osa yhtiön ja vakuutuksenottajan välistä vakuutussopimusta. Lisäetutavoitteet ovat voimassa toistaiseksi ja yhtiö pidättää itsellään oikeuden lisäetutavoitteiden muuttamiseen.

Kohtuusperiaatteen toteutuminen vuonna 2018

Henki-Fennian antamat lisäedut vuonna 2018 vastaavat yhtiön kohtuusperiaatteessaan asettamia tavoitteita. Vakuutuksille annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen. Lisäetuja annettaessa otetaan huomioon yhtiön vakavaraisuusasema.

Yhtiön saama sijoitustuotto oli kohtalainen vuonna 2018. Pitkään jatkuneesta erittäin matalasta korkotasosta johtuen yhtiö on siirtänyt vuosittain osan tuloksestaan korkotäydennysvastuuseen käytettäväksi tulevana vuosina laskuperustekoron kustantamiseen. Tilinpäätöksessä 31.12.2018 ei tehty uutta siirtoa korkotäydennysvastuuseen. Korkotäydennysvastuuta purettiin suunnitelman mukaisesti.

Uusien eläkevakuutusten laskuperustekorko on ollut jo useiden vuosien ajan matala (0–1 prosenttia). Lisäetujen jatkuvuuden turvaamiseksi vuoden 2017 tuloksesta siirrettiin 3,8 miljoonaa euroa tulevien lisäetujen vastuuseen käytettäväksi 0 ja 1 prosentin laskuperustekorron eläkevakuutusten lisäetujen kustantamiseen. Vuonna 2018 hyvitetty lisäkorot on kustannettu tulevien lisäetujen vastuuta purkamalla.

Riskitön korko on pysynyt alhaalla sekä lyhyiden korkojen että pitkien valtion lainojen osalta vuodesta 2009 alkaen. Henki-Fennian hyvittämä kokonaiskorko on ylittänyt selvästi vastaavan sijoitusajan riskittömän koron vuosina 2009–2018. Lisäetujen jakamisessa on otettu huomioon paitsi sopimuksen laskuperustekorko, myös vakuutuksen kesto ja

takaisinosto-oikeus. Tästä johtuen eläkevakuutuksille hyvitetty kokonaiskorko on ollut korkeampi kuin säästövakuutuksille hyvitetty korko. Alla on taulukko Henki-Fennian hyvittämistä kokonaiskoroista vuonna 2018:

Korkotuottoisten vakuutusten vuotuiset kokonaiskorot 2018

Laskuperuste-korko	Yksilöllinen säästövakuutus	Yksilöllinen eläkevakuutus	Ryhmäeläkevakuutus	Kapitalisaatio-sopimus
4,50 %	4,50 %	4,50 %		
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	
2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %
2,00 %			2,00 %	
1,50 %	1,50 %			1,50 %
1,00 %	1,00 %	1,60 %	1,60 %	1,00 %
0,00 %			1,60 %	0,60 %

Konsernitilinpäätös

Henki-Fennian konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki sellaiset tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuuserille kohdistettu konserniaktiiva poistetaan kyseisen käyttöomaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Kohdistamatta jäänyt konserniliikearvo on loppuun poistettu.

Konserniyhtiöt

Konserniyhtiöt 31.12.2018

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhtiöt

- Fennia Varainhoito Oy, Myyty 4/2018
- Asunto Oy Jyväskylän Jontikka 2
- Asunto Oy Tampereen Vuoreksen Puistokatu 76
- Kiinteistö Oy Espoon Niittyrinne 1
- Kiinteistö Oy Koivuhaanportti 1-5
- Kiinteistö Oy Konalan Ristipellontie 25
- Kiinteistö Oy Mikkelin Hallituskatu 1
- Kiinteistö Oy Sellukatu 5
- Kiinteistö Oy Teohypo
- Kiinteistö Oy Vaajakosken Varaslahdentie 6
- Kiinteistö Oy Vasaramestari
- Kiinteistö Oy Vasaraperän Liikekeskus
- Munkinseudun Kiinteistö Oy

Emoyhtiön liitetiedot

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

1. Vakuutusmaksutulo

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Ensivakuutus		
Kotimaasta	164 142	166 687
Jälleenvakuutus	-	-
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	164 142	166 687
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät		
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	12	11
Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	81 344	92 601
Muu yksilöllinen henkivakuutus	3 383	3 247
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	28 974	20 075
Muu kapitalisaatiosopimus	122	145
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	5 315	5 283
Muu ryhmähenkivakuutus	10 774	10 891
Yhteensä	129 911	132 242
Eläkevakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	4 466	4 505
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	4 928	5 203
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	11 776	9 763
Muu ryhmäeläkevakuutus	13 061	14 975
	34 231	34 446
	164 142	166 687
Jatkuvat vakuutusmaksut	54 224	53 898
Kertamaksut	109 918	112 790
	164 142	166 687
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	37 582	39 744
Vakuutusmaksut sijoitussidonnaisesta vakuutuksesta	126 560	126 944
	164 142	166 687

2. Maksetut korvaukset

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Ensivakuutus		
Henkivakuutus	52 605	65 017
Eläkevakuutus	42 913	39 421
	95 519	104 438
Jälleenvakuutus	-	-
Maksetut korvaukset yhteensä	95 519	104 438
Josta:		
Takaisinostot	44 770	47 400
Säästösummien takaisinmaksut	3 100	5 504
Muut	47 649	51 535
	95 519	104 438
Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista	34 685	43 464
Henkivakuutuksen lisäedut		
Hyvitysten ja alennusten vaikutus vakuutustekniseen tulokseen	39	639
Tulevien lisäetujen vastuun muutos tilikaudelta	-492	3 800

Vuoden 2018 laskuperustekorosta kustannettiin 10 355 833 euroa korkotäydennysvastuuta purkamalla. Vuonna 2018 eläke- ja säästövakuutuksille annettiin lisäetuja yhteensä 530 314 euroa, joista kustannettiin lisäetujen vastuusta 491 684 euroa. Riskihenkivakuutuksen lisäsummia maksettiin 392 692 euroa ja nämä kustannettiin kokonaan lisäsummia varten tehdystä varauksesta. Vuonna 2018 vakuutuksille hyvitetty asiakashyvitykset vastasivat tilikaudella voimassa olleita lisäetutavoitteita.

Tilinpäätöksessä 31.12.2017 siirrettiin tuloksesta 3 800 000 euroa käytettäväksi sellaisten eläkevakuutusten lisäetuihin, joissa on alhainen laskuperustekorko. Vuoden 2017 laskuperustekorosta kustannettiin 10 921 504 euroa korkotäydennysvastuuta purkamalla. Vuonna 2017 annetut lisäedut, 457 776 euroa, kustannettiin tuloksesta. Riskihenkivakuutuksen lisäsummia maksettiin 608 412 euroa ja nämä kustannettiin kokonaan lisäsummia varten tehdystä varauksesta. Vuonna 2017 vakuutuksille hyvitetty asiakashyvitykset vastasivat tilikaudella voimassa olleita lisäetutavoitteita. Tilinpäätöksessä maksettiin lisäksi osalle ryhmäeläkevakuutuksia kertaluontoinen lisähyvitys 181 530 euroa.

3. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrytyksiin		
Korkotuotot		
Muilta yrityksiltä	228	-
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	319	332
Muilta yrityksiltä	147	147
	466	479
Muut tuotot	7 834	7 957
	8 301	8 436
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	20 147	16 034
Korkotuotot	9 236	7 609
Muut tuotot	3 488	1 758
	32 871	25 402
	41 399	33 838
Arvon alentumisten palautukset	5 752	5 236
Myyntivoitot	30 193	24 203
	77 344	63 277
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yrityksille	-2 724	-2 777
Muille yrityksille	-1 231	-1 015
	-3 955	-3 792
Kulut muista sijoituksista	-4 264	-3 963
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-124	-131
	-8 344	-7 886
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-53 933	-18 141
Myyntitappiot	-20 880	-8 082
	-83 157	-34 110
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia ja niiden oikaisua	-5 812	29 167
Sijoitusten arvonkorotus	13 095	49 813
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-46 665	-8 278
	-33 570	41 535
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	-39 383	70 702

4. Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotosta

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Sijoitustoiminnan tuotot	29 385	29 168
Sijoitustoiminnan kulut	-12 257	-7 289
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua sekä arvonalennuksia ja niiden palautuksia	17 127	21 879
Sijoitusten arvonkorotus	13 095	49 813
Sijoitusten arvonkorotuksen oikaisu	-46 665	-8 278
Arvonalentumiset	-45 411	-10 724
Arvonalentumisten palautukset	3 603	1 816
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	-58 251	54 506

5. Liikekuluerittelyt

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Tuloslaskelman liikekulujen erittely		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	2 429	2 336
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet		
Muut vakuutusten hankintamenot	4 832	4 330
Vakuutusten hankintamenot yhteensä	7 261	6 666
Vakuutusten hoitokulut	5 405	5 806
Hallintokulut	2 369	2 469
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot	-211	-135
	14 825	14 806
Kokonaisliikekulut toiminnoittain		
Maksetut korvaukset	978	770
Liikekulut	14 826	14 806
Sijoitustoiminnan hoitokulut	1 646	1 559
	17 450	17 135
Toimintokohtaiset suunnitelmapoistot ja arvonalentumiset		
Maksetut korvaukset	160	157
Liikekulut	838	1 345
Sijoitustoiminnan hoitokulut	29	58
	1 028	1 560
Erittelyt henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	4 323	3 886
Eläkekulut	1 141	678
Muut henkilösivukulut	206	225
	5 670	4 788
Johdon palkat ja palkkiot		
Hallitus ja toimitusjohtaja	286	336
Toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy TyELin mukaan.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	52	52
	52	52
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	23	29
Veroneuvonta	-	-
Muut	-	2
	23	32

KPMG Oy Ab:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut Fennia-konsernin yhtiöille tilikaudella 2018 olivat yhteensä 11.532,00 euroa. Palvelut koostuivat veropalveluista 5.580,00 euroa ja muista palveluista 5.952,00 euroa.

6. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Sijoitukset 31.12.2018, Jäljellä oleva hankintameno	Sijoitukset 31.12.2018, Kirjanpitoarvo	Sijoitukset 31.12.2018, Käypä arvo	Sijoitukset 31.12.2017, Jäljellä oleva hankintameno	Sijoitukset 31.12.2017, Kirjanpitoarvo	Sijoitukset 31.12.2017, Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	-	-	-	3 718	3 718	4 260
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	48 715	48 715	59 949	48 508	48 508	58 766
Kiinteistöosakkeet omistusyhteyksyrityksissä	10 353	10 353	10 353	7 120	7 120	7 420
Muut kiinteistöosakkeet	1 692	1 692	1 692	1 692	1 692	1 692
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	15 056	15 056	15 056	15 897	15 897	15 897
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843
Sijoitukset saman konsernin yrityksiin						
Osakkeet ja osuudet	-	-	-	3 400	3 400	3 400
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	302 862	302 862	325 617	300 820	300 820	328 814
Rahoitusmarkkinavälineet	282 804	282 804	282 970	294 417	294 417	294 536
Kiinnelainasaamiset	2 787	2 787	2 787	2 854	2 854	2 854
	666 113	666 113	700 267	680 272	680 272	719 484
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-9 068			-12 041		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			34 154			39 212
Johdannaisten käypä arvo ja arvostusero						
Suojaavat johdannaiset			4 803			182
Ei-suojavat johdannaiset	-223	-223	-215	-48	-48	646
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			4 811			876
Arvostusero yhteensä			38 966			40 088

7. Kiinteistösijoitusten muutokset

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteys- yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	69 061	15 897	1 843
Lisäykset	3 001	-	-
Vähennykset	-3 720	-841	-
Hankintameno 31.12.	68 341	15 056	1 843
Arvon alentumiset 1.1.	-8 022		
Vähennysten kertyneet arvonalentumiset	-		
Arvon alentumisten palautukset	898		
Lisäykset	-458		
Arvon alentumiset 31.12.	-7 582		
Kirjanpitoarvo 31.12.	60 760	15 056	1 843
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet			
Jäljellä oleva hankintameno	280		
Kirjanpitoarvo	280		
Käypä arvo	280		

8. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018
Hankintameno 1.1.	3 800
Vähennykset	-3 800
Hankintameno 31.12.	
Arvon alentumiset 1.1.	-400
Arvon alentumisten palautukset	400
Arvon alentumiset 31.12.	
Kirjanpitoarvo 31.12.	

9. Saamiset

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018
Muut saamiset	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	621

10. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Alkuperäinen hankinta- meno, 2018	Käypä arvo, 2018	Alkuperäi- nen hankin- tameno, 2017	Käypä arvo, 2017
Osakkeet ja osuudet	813 702	836 526	748 562	860 523
Rahoitusmarkkinavälineet	131 143	125 072	115 563	115 380
Rahat ja pankkisaamiset	63 382	63 382	39 715	39 715
	1 008 227	1 024 979	903 840	1 015 618
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelkaa vastaavat sijoitukset	1 008 227	1 024 979	903 840	1 015 618
Rahat ja pankkisaamiset ym. saamiset sisältävät tilinpäätöshetkellä voimassa olevien maksettujen vakuutusten nettomaksuja, joita ei vielä ole sijoitettu		2 468		2 495

11. Omistukset muissa yrityksissä

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Osuus kaikista osakkeista, prosenttia	Kirjanpito- arvo 31.12.2018	Käypä arvo 31.12.2018
Kotimaiset osakkeet			
Amplus Holding Oy	19,97 %	1 831	3 576
Fingrid Oyj	0,18 %	203	1 500
Holiday Club Resorts Oy	1,76 %	1 097	1 097
Pihlajalinna Oyj	1,17 %	2 270	2 270
Uudenmaan Pääomarahasto Oy	13,22 %	1 016	1 016
Muut		1 461	1 846
Yhteensä		7 878	11 306
Ulkomaiset osakkeet			
Muut		55 051	66 534
Yhteensä		55 051	66 534
Sijoitusrahasto-osuudet, kotimaiset			
Erikoisijoitusrah. Fennica Toimitilat I E-osuus		8 353	8 482
Evli Euro Likvidi		29 986	29 986
Evli Euro Likvidi B		1 500	1 500
Evli Short Corporate Bond B		30 090	30 090
Nordea Korko S Kasvu (Moderate Yield Fund)		3 982	3 982
OP-Euro A		3 994	3 994
Sijoitusrahasto-osuudet, ulkomaiset			
Ranska			
Oddo Asset Management Oddo Tresorerie 3-6			
Mois		5 434	5 434
Irlanti			
Institutional Cash Series PLC - Institutional US D		31 506	32 712
Muzinich Funds - Emerging Markets Short Duration			
F		16 316	16 316
Muzinich Funds - EnhancedYield Short-Term Fund		20 481	20 481
Muzinich Short Duration High Yield Fund		15 108	15 841
Specialist Investor Funds PLC - M&G European			
Loan		24 958	24 958
Luxemburg			
BNP Paribas InstiCash Money 3M EUR		8 680	8 680
Oddo Compass Euro Credit Short Duration Fund		29 953	29 953
Yhteensä		230 343	232 411
Pääomarahasto-osuudet, kotimaiset			
MB Equity Fund IV Ky		1 966	3 446
Selected Mezzanine Funds I Ky		347	670
Selected Private Equity Funds I Ky			1 452
WasaGroup Fund I		351	501

	Osuus kaikista osakkeista, prosenttia	Kirjanpito- arvo 31.12.2018	Käypä arvo 31.12.2018
Pääomarahasto-osuudet, ulkomaiset			
Iso-Britannia			
Euro Choice IV GB Limited		1 090	3 226
Guensey			
Partners Group European Buyout		1 477	1 485
Partners Group European Mezzanine		928	940
The Triton Fund III L.P.		2 488	2 705
Muut		941	941
Yhteensä		9 590	15 366

12. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

Luvut ovat tuhatta euroa.

	Aineettomat oikeudet ja muut pitkä- vaikutteiset menot	Liikearvo	Ennakko- maksut	Kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2018	9 015	2 407	436	522	12 380
Lisäykset	434	-	1 628	127	2 189
Vähennykset	-	-	-436	-253	-689
Hankintameno 31.12.2018	9 449	2 407	1 628	397	13 880
Kertyneet poistot 1.1.2018	-5 229	-722		-181	-6 131
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-		152	152
Tilikauden poistot	-799	-241		-84	-1 124
Kertyneet poistot 31.12.2018	-6 028	-963		-113	-7 104
Arvon alentumiset 1.1.2018	-610				-610
Tilikauden arvonalentumiset	-145				-145
Arvon alentumiset 31.12.2018	-755				-755
Kirjanpitoarvo 31.12.2018	2 667	1 444	1 628	283	6 022

13. Oma pääoma

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018
Sidottu	
Osakepääoma 1.1. / 31.12.	27 751
Ylikurssirahasto 1.1. / 31.12.	10 723
Sidottu oma pääoma yhteensä	38 474
Vapaa	
Hallituksen käyttövarat 1.1. / 31.12.	8
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	60 009
Edellisen tilikauden voitto	15 455
Osingonjako	-3 000
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	72 464
Tilikauden voitto	22 615
Vapaa oma pääoma yhteensä	95 088
Oma pääoma yhteensä	133 562
Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2018	
Tilikauden voitto	22 615
Hallituksen käyttövarat	8
Edellisten tilikausien voitto	72 464
Voitonjakokelpoiset varat	95 088

14. Velat

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Muut velat		
Saman konsernin yrityksille	604	354

15. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuvelka

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Vakuutusmaksuvastuu	1 001 577	996 089
Korvausvastuu	25 405	21 672
	1 026 981	1 017 761

16. Vakuudet ja vastuusitoumukset

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017
Johdannaissopimuksista johtuva vastuu		
Ei-suojaavat		
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Avoimet		
Kohde-etuuden arvo	66 490	74 582
Käypä arvo	-215	646
Suojaavat		
Korkojohdannaiset		
Koronvaihtosopimukset		
Avoimet		
Kohde-etuuden arvo	325 000	322 500
Käypä arvo	4 803	182
Arvonlisäverovastuut		
Konserniyritykset	249	17
Muut yritykset	477	208
Sijoitussitoumukset		
Sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia	5 720	5 950
Keskeneräisten rakennuskohteiden maksamattomat urakkaerät	5 562	

Suljettujen ja erääntyneiden ei-suojaavien johdannaisten tulos on kirjattutäysimääräisesti tulosvaikutteisesti.

Suljettujen ja erääntyneiden suojaavien johdannaisten realisoitunut tulos jaksotetaan tulokseen johdannaissopimuksen alkuperäiselle juoksuajalle.

Päättäneellä tilikaudella suljettujen korkojohdannaisten nettotulos oli - 959 919,80 euroa, josta tilikaudelle jaksotettu 53 791,70 euroa.

Aikaisemmilla tilikausilla suljettujen korkojohdannaisten tuloksesta tilikaudelle on jaksotettu tappiota 586 957,33 euroa.

Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot käsitellään kirjanpidossa tulosvaikutteisesti.

Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyen yhtiö on muiden Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian verovelvollisuusryhmän jäsenten kanssa yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilitettävistä arvonlisäveroista.

Lähipiirilainat ja -liiketoimet

Yhtiöllä ei ole rahalainoja, vastuita eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

17. Konsernia koskevat liitetiedot

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian emoyhtiö on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, kotipaikka Helsinki.

Fennian konsernitilinpäätöksestä on saatavissa jäljennös emoyhtiön pääkonttorista, Kallioportti 2, Helsinki.

Tilinpäätöksen tunnusluvut

Tulosanalyysi

Luvut ovat tuhatta euroa.

	2018	2017	2016	2015	2014
Vakuutusmaksutulo	163 079	165 728	205 881	198 946	151 413
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	-40 465	68 353	88 475	121 449	62 839
Maksetut korvaukset	-95 551	-104 219	-90 301	-83 131	-77 490
Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	11 038	-94 911	-180 322	-221 123	-116 909
Liikekulut	-14 826	-14 806	-14 046	-13 544	-11 947
Muut vakuutustekniset tuotot					156
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	23 276	20 144	9 688	2 596	8 062
Muut tuotot ja kulut	-133	281	550	13	-7
Liikevoitto	23 143	20 425	10 238	2 610	8 055
Tasoitusmäärän muutos	0	0	0	8 595	-723
Lisäedut	0	-4 439	-1 800	-5 493	-501
Voitto ennen varauksia ja veroja	23 143	15 986	8 438	5 712	6 831
Verot	-1 283	-2 145	-676	-445	-2 102
Vähemmistöosuudet	6	1	-10	4	
Konsernin voitto tilikaudelta	21 865	13 842	7 753	5 272	4 729
Kokonaisvakuutusmaksutulo (tuhatta euroa)	164 142	166 687	207 062	199 823	152 544
Liikekustannussuhde kuormitustulosta	101,9 %	103,6 %	105,6 %	113,8 %	122,8 %
Liikekustannussuhde taseen loppusummasta	1,0 %	1,0 %	1,1 %	1,3 %	1,3 %
Kokonaistulos	23 036	30 877	14 170	-37 650	29 739
Kokonaispääoman tuotto	3,5 %	4,5 %	5,1 %	5,5 %	7,8 %

Tunnusluvut on tulosanalyysia lukuunottamatta laskettu emoyhtiön luvuista.

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusja- kauma, 31.12.201 8, miljoonaa euroa	Perusja- kauma, 31.12.201 8, prosenttia	Perusja- kauma, 31.12.201 7, miljoonaa euroa	Perusja- kauma, 31.12.201 7, prosenttia	Riskija- kauma, 31.12.201 8, miljoonaa euroa	Riskija- kauma, 31.12.201 8, prosenttia	Riskija- kauma, 2017, prosenttia	Riskija- kauma, 2016, prosenttia	Riskija- kauma, 2015, prosenttia	Riskija- kauma, 2014, prosenttia
Korkosijoitukset yhteensä	565,4	74,3	520,5	67,8	565,4	74,3	67,8	69,5	59,7	51,9
Lainasaamiset (alaviite 1)	2,9	0,4	3,0	0,4	2,9	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Joukkovelkakirjalainat	346,5	45,5	367,1	47,8	346,5	45,5	47,8	38,9	39,0	41,0
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset (alaviitteet: 1, 2)	215,9	28,4	150,5	19,6	215,9	28,4	19,6	30,1	20,3	10,4
Osakesijoitukset yhteensä	92,7	12,2	145,9	19,0	92,7	12,2	19,0	14,7	17,9	25,5
Noteeratut osakkeet (alaviite 3)	70,0	9,2	112,6	14,7	70,0	9,2	14,7	10,2	12,6	18,6
Pääomasijoitukset (alaviite 4)	14,8	1,9	21,6	2,8	14,8	1,9	2,8	3,1	3,5	3,8
Noteeraamattomat osakkeet (alaviite 5)	7,8	1,0	11,6	1,5	7,8	1,0	1,5	1,5	1,9	3,0
Kiinteistösijoitukset yhteensä	97,9	12,9	99,5	13,0	97,9	12,9	13,0	14,9	21,5	21,6
Suorat kiinteistösijoitukset	88,9	11,7	89,9	11,7	88,9	11,7	11,7	11,8	15,3	15,6
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	9,0	1,2	9,6	1,2	9,0	1,2	1,2	3,1	6,2	6,0
Muut sijoitukset	5,4	0,7	1,4	0,2	5,4	0,7	0,2	0,9	0,9	0,9
Hedge-rahastosijoitukset (alaviite 6)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,9	0,8
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset (alaviite 7)	5,4	0,7	1,4	0,2	5,4	0,7	0,2	0,0	0,0	0,1
Sijoitukset yhteensä	761,4	100,0	767,2	100,0	761,4	100,0	100,0	99,9	100,0	99,8
Johdannaisten vaikutus (alaviite 8)	-	-	-	-	-	-	-	0,1	0,0	0,2
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	761,4	100,0	767,2	100,0	761,4	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	1,1									

Alaviitteet:

- 1) Sisältää kertyneet korot.
- 2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.
- 3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.
- 4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratraktuurisijoitukset.
- 5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.
- 6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.
- 7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.
- 8) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitustoim. nettotuotot markkina- arvo, 2018, miljoonaa eu- roa (alaviite 8)	Sitoutunut pääoma, 2018, miljoonaa euroa (alaviite 9)	Tuotto- % sitoutu- neelle pää- omalle, 2018, pro- senttia	Tuotto- % sitoutu- neelle pää- omalle, 2017, pro- senttia	Tuotto- % sitoutu- neelle pää- omalle, 2016, pro- senttia	Tuotto- % sitoutu- neelle pää- omalle, 2015, pro- senttia	Tuotto- % sitoutu- neelle pää- omalle, 2014, pro- senttia
Korkosijoitukset yhteensä	2,8	556,9	0,5	0,2	1,0	0,5	5,3
Lainasaamiset (alaviite 1)	0,1	2,9	3,7	3,7	1,4	6,1	3,8
Joukkovelkakirjalainat	1,7	352,7	0,5	0,1	1,4	-0,5	5,8
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset (alaviitteet: 1, 2)	1,0	201,2	0,5	0,3	0,5	2,5	2,6
Osakesijoitukset yhteensä	7,6	100,3	7,6	11,3	5,0	16,7	13,4
Noteeratut osakkeet (alaviite 3)	-7,9	82,8	-9,5	7,5	3,1	18,5	12,0
Pääomasijoitukset (alaviite 4)	3,5	17,7	19,9	32,3	12,9	14,1	13,6
Noteeraamattomat osakkeet (alaviite 5)	12,0	-0,2	-	5,8	2,4	11,6	23,1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	6,3	94,2	6,7	5,4	14,6	7,9	5,7
Suorat kiinteistösijoitukset	5,7	85,3	6,7	5,6	18,1	8,4	3,4
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	0,6	8,9	7,1	3,8	4,9	6,6	12,1
Muut sijoitukset	1,9	1,6	113,9	1025,2	42,1	3,3	10,7
Hedge-rahastosijoitukset (alaviite 6)	0,0	0,0	-99,3	-10,7	-4,7	4,5	8,9
Hyödykesijoitukset							
Muut sijoitukset (alaviite 7)	1,9	1,6	114,0	-739,9	-163,9	-108,2	22,9
Sijoitukset yhteensä	18,6	753,0	2,5	3,5	4,5	5,2	7,6
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,8						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	17,8	753,0	2,4	3,3	4,3	5,0	7,4

Alaviitteet:

- 1) Sisältää kertyneet korot.
- 2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.
- 3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.
- 4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratraktuurisijoitukset.
- 5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.
- 6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.
- 7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.
- 8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutoksesta vähennetään kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.
Kassavirralla tarkoitetaan myyntien tai tuottojen ja ostojen tai kulujen erotusta.
- 9) Sitoutunut pääoma on yhtä kuin markkina-arvo raportointikauden alussa plus päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vakuutusmaksutulo on yhtä kuin vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta.

Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta on yhtä kuin liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta plus korvausten selvittelykulut jaettuna kuormitustulolla.

Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta on yhtä kuin kokonaisliikekulut jaettuna aloittavan taseen loppusummalla.

Kokonaistulos on yhtä kuin liikevoitto tai tappio plus taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos.

Kokonaispääoman tuotto käyvin arvoin prosentteina on yhtä kuin liikevoitto tai tappio plus rahoituskulut plus perustekorkokulu plus sijoitusten arvostuserojen muutos jaettuna taseen loppusumma miinus sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuovelka plus sijoitusten arvostuserot.

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä takuukorkoa lisättynä tai vähennettynä mahdollisilla takuukoron täydennysvastuun muutoksilla.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin prosentteina lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä.

Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta

1 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta yleisesti

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian (jäljempänä Henki-Fennia) omistaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (jäljempänä Fennia). Henki-Fennian riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan kehikko kuvataan konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamissa periaateasiakirjoissa. Keskeisin näistä asiakirjoista on Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, jossa kuvataan sekä riskien- että vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet konsernissa.

Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan, hallitaan, seurataan ja raportoidaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla määritetään ja ohjataan konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokykyä, riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä sekä keskeisten riskien rajoituksia.

2 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi

Fennian hallitus konsernin emoyhtiön hallituksena on sen ylin päätöksentekaelin ja kantaa vastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta ja sen sovittamisesta osaksi konsernin hallintojärjestelmää. Fennian hallituksen vastuulla on varmistaa, että konserniin kuuluvien yhtiöiden erityispiirteet ja konsernin sisäiset yhteydet (mm. sisäiset transaktiot, kaksinkertaiset pääomat, pääomien siirrettävyys ja pääomien käyttö yleensä) tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

Henki-Fennian hallitus on vastuussa siitä, että yhtiö noudattaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita. Sen vastuulla on erityisesti varmistaa, että yhtiössä on toiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden riittävällä tavalla järjestetty hallintojärjestelmä, mukaan lukien sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä.

Konserniyhtiöiden kohdalla Fennia-konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita noudatetaan soveltuvien osin. Henki-Fennian muut konserniyhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä.

Vakuutusyhtiöiden taseen hallintaa varten on perustettu konsernitasoinen ALCO-komitea, jonka keskeisimmät tehtävät ovat luoda vakuutusyhtiöiden hallituksille ehdotus sijoitusstrategiasta (ALM-suunnitelma), muuttaa strategiaa tarvittaessa hallitusten asettamia rajoituksia rikkomatta ja raportoida taseen riskeistä hallituksille. Komitean puheenjohtajana toimii Fennian toimitusjohtaja.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinointia ja tiedon välittämistä varten konsernissa toimii riskienhallinnan johtoryhmä. Ryhmän puheenjohtajana toimii konsernin talousjohtaja.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu kolmen puolustuslinjan malliin, jossa:

1. Ensimmäisellä puolustuslinjalla eli liike- ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
2. Toinen puolustuslinja vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista sekä tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan prosessien implementointia.
3. Kolmannen puolustuslinjan tehtävänä on varmistaa sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan vaikuttavuus ja tehokkuus.

Kolmen puolustuslinjan mallissa vastuu riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta jakautuu seuraavasti eri toimijoiden kesken:

- Toimitusjohtaja
Toimitusjohtaja kantaa toimivan johdon tukemana yleisvastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan asianmukaisesta toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti.
- Liike- ja tukitoiminnot
Kukin liike- ja tukitoiminto vastaa ensisijaisesti päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti, seuraa oman osa-alueensa kokonaisriskiprofiilia (toisen puolustuslinjan tuella) ja varmistaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan dokumentaation mukaisen toiminnan osa-alueellaan.
- Aktuaaritoiminto
Vakuutusyhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko määrittelee myös vakuutusteknisen vastuuvelan tason. Aktuaaritoiminnolla on rooli paitsi ensimmäisen myös toisen puolustuslinjan toimijana. Aktuaaritoiminto osallistuu riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytönpanoon, erityisesti riskienhallintamenetelmien luomiseen, mutta myös yrityksen oman riski- ja vakavaraisuusarvion toteuttamiseen.
- Riskienhallinta
Riskienhallintayksikkö ja Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö muodostavat yhdessä riskienhallintatoiminnon. Riskienhallintatoiminnolla on päävastuu toisen puolustuslinjan kvantitatiivisista tehtävistä, ja se vastaa mm. riskien- ja vakavarai-

suuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta sekä ohjeista ja menettelytavoista. Toiminnon tehtävänä on ylläpitää kokonaisnäkemyä konserniyhtiöiden ja konsernin riskiprofiilista ja raportoida siitä yhtiön johdolle. Toiminto myös tukee hallituksen ja toimitusjohtajan sekä liike- ja tukitoimintojen riskien- ja vakavaraisuuden hallintatyötä mm. osallistumalla riskienhallintajärjestelmän kehittämiseen ja arvioimalla sen toimivuutta sekä laatimalla analyyseja riskiasemaa koskevan päätöksenteon tueksi.

- Compliance

Toiseen puolustuslinjaan kuuluva Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö varmistaa, että toiminnassa noudatetaan sääntelyä, finanssialan itsesääntelyä sekä konsernin sisäisiä ohjeita ja että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia menettelytapoja. Se myös tunnistaa ja arvioi säädosmuutosten vaikutuksia, säännösten noudattamisen laiminlyöntiin liittyviä riskejä sekä säännösten noudattamisessa mahdollisesti esiintyneiden puutteiden estämiseksi ja korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyyttä. Lisäksi yksikkö edistää säännösten noudattamista ennakoivalla neuvonnalla sekä kehittää sisäisiä menettelytapoja, joilla säännösten noudattamista voidaan valvoa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

- Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus tukee konsernia tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata ja arvioida konsernin sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyyttä ja tehokkuutta mm. seuraavilla osa-alueilla:

- yhtiön strategian ja tavoitteiden saavuttaminen
- vakavaraisuuden hallintaprosessin kattavuus ja luotettavuus
- riskienhallinnan tehokkuus
- resurssien käytön taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- lakien ja määräysten sekä sisäisten toimintaperiaatteiden, suunnitelmien ja ohjeiden noudattaminen
- informaation oikeellisuus, riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus
- omaisuuden turvaaminen.

Riskienhallintayksikkö ja Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö on integroitu Fennia-konsernin organisaatioon tavalla, joka varmistaa niiden toiminnan operatiivisen riippumattomuuden. Ne ovat vapaita sellaisista vaikutteista, jotka voisivat vaarantaa niiden tehtävien suorittamisen objektiivisesti, tasapuolisesti ja riippumattomasti. Sisäinen tarkastus puolestaan on sekä ensimmäisen että toisen puolustuslinjan toiminnoista riippumaton.

3 Riskienhallinta

Riskillä tarkoitetaan epävarmaa tapahtumaa ja sen seurausta, joka voi olla yritykselle uhka tai mahdollisuus. Konsernin riskienhallinnan strategioiden ja prosessien kokonaisuus jaetaan seuraaviin osa-alueisiin:

1. Riskien tunnistaminen

Ensimmäisen puolustuslinjan liike- ja tukitoiminnot tunnistavat ja arvioivat toimintaa ja tavoitteita uhkaavat riskit sekä vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa.

2. Riskien mittaaminen

Riskien mittaamisprosessissa arvioidaan mahdollisuuksien mukaan riskien vakavuutta sekä niiden välisiä riippuvuuksia. Riskien mittaamisen tavoitteena on luoda yhteismitalliset mittarit eri riskeille ja parantaa riskien vertailtavuutta. Riskien mittaaminen ja vertailu on välttämätöntä siksi, että sen avulla voidaan kohdentaa riskienhallintatoimenpiteet toiminnan kannalta oleellisimpiin riskeihin. Riskien mittaamisessa sovelletaan lähtökohtaisesti ns. Value at Risk -perusteista menetelmää. Riskienhallintatoiminto koordinoi riskien vakavuuden ja riippuvuuksien mittaamista sekä mittaamisessa käytettäviä menetelmiä.

3. Riskien hallinta

Hallintaprosessissa riskit priorisoidaan ja suunnitellaan hallintatoimenpiteitä, joilla riskejä pyritään kontrolloimaan tai rajoittamaan. Ensimmäinen puolustuslinja riskien omistajana toteuttaa asianmukaisen riskien hallinnan ja suunnittelee hallintatoimenpiteet. Toinen puolustuslinja tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan suorittamaa hallintaa, mutta riippumattomuuden varmistamiseksi ei osallistu operatiivisten päätösten tekemiseen. Eri riskialueilla käytettävät hallintakeinot on kuvattu tarkemmin luvuissa 3.1–3.10.

4. Riskien seuranta

Konsernissa toteutetaan kvantitatiivista riskiseurantaa, joka koostuu erilaisista riski-indikaattoreista sekä kvalitatiivista riskiseurantaa, johon kuuluvat mm. suunniteltujen ja päätettyjen hallintatoimenpiteiden seuraaminen, arvioiminen ja mahdollinen testaaminen. Ensimmäinen puolustuslinja varmistaa, että riskien asianmukainen seuranta on olemassa, ja että riskeistä saadaan niiden hallintaa varten riittävästi tietoa. Ensimmäinen puolustuslinja seuraa suunnittelemliaan ja päättämiaän hallintatoimenpiteitä sekä arvioi niiden vaikutusta. Toinen puolustuslinja toteuttaa riippumatonta kvantitatiivista ja kvalitatiivista riskien seurantaa, jolla se tukee ensimmäisen puolustuslinjan riskienhallintatyötä.

5. Riskien raportointi

Riskien toteutumisesta ja niiden vaikutuksista sekä läheltä piti -tilanteista raportoidaan konsernissa sovitun ilmoittamisprosessin mukaisesti. Riskienhallinta- ja Compliance- ja operatiiviset riskit -yksiköt raportoivat riskeistä säännöllisesti riskienhallinnan johtoryhmälle sekä asiaan kuuluville hallituksille.

Edellä kuvattuja riskienhallinnan strategioita ja prosesseja sovelletaan riskienhallinnan helpottamiseksi laaditun riskikartan kaikkiin riskialueisiin, joita ovat:

- vakuutusriskit
- rahoitusmarkkinariskit
- vastapuoliriskit
- operatiiviset riskit
- kvantitatiivisten menetelmien riskit
- keskittymäriskit
- likviditeettiriski
- strategiset riskit
- maineriski ryhmäriskit.

3.1 Vakuutusriskit

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusyhtiön perusliiketoimintaan eli vakuuttamiseen.

Merkittävimmit vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan, myynnin ohjaukseen ja riskin hinnoitteluun, eli kyseessä on tappioriski siitä, että tulevista vakuutuskorvauksista aiheutuvat kustannukset (ml. liikekulut) ylittävät vakuutuksista saadut vakuutusmaksut. Vakuutusriskeihin sisältyvät myös suurvahinkoriskit (esimerkiksi katastrofiriski) ja jälleenvakuutussuojien asianmukaisuusriski.

Vakuutusriskeihin liittyy myös tappioriski, joka johtuu vakuutusteknisen vastuuvelan epäedullisesta arvonmuutoksesta, eli varausriski. Varausriski liittyy vastuuvelan laskennassa tehtyjen oletusten epävarmuuteen ja arvioitujen korvausmäärien, liikekulujen ja näiden kassavirtojen epäedullisiin poikkeamiin toteutuneista kuluista.

Varausriskin vakuutusteknisiin riskitekijöihin luetaan mm. biometriset riskit (kuolleisuus-, pitkäikäisyys-, työkyvyttömyys- ja vastaavat riskit) ja erilaiset raukeamisriskit, kuten henkivakuutuksen takaisinostoriski.

Vakuutusteknistä vastuuvelkaa koskevat myös eräät rahoitusmarkkinariskit, kuten inflaatio ja diskonttokorko.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusriskien ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä ja riskien hallintaan. Vakuutusmaksuriskin hallinnan tärkeimmät keinot ovat asianmukainen riskien valinta (vastuunvalinta), hinnoittelu ja vakuutusehdot sekä jälleenvakuutussuojan hankkiminen.

Vastuunvalinnalla ohjeistetaan myyntiä ja varmistetaan vakuutustoiminnan kannattavuutta. Vastuunvalintaa hallitaan tutkimalla tilastollisesti aiempia vahinkotapauksia,

jotka ovat myös perustana hinnoittelulle. Vastuunvalintaohjeissa määritellään, millaisia riskejä voidaan vakuuttaa ja miten suuria vakuutusmääriä sallitaan.

Vakuutusriskien hinnoittelussa pyritään riskivastaavuuteen asettamalla sitä korkeampi hinta mitä suurempi riski on kyseessä ja päinvastoin. Hinnoittelun lähtökohtana on tietovaraston oikeellisuus ja riittävyys sekä se, että vakuutettava kohde tunnetaan riittävän hyvin. Ainoastaan tältä pohjalta voidaan tehdä asianmukaiset riskianalyysit ja päättää riittävästä vakuutusmaksun tasosta.

Vakuutusehtojen merkitys vakuutusriskin rajoittamisessa on olennainen. Vakuutusehdoissa määritellään mm. vakuutus sopimuksen kattavuus ja korvausten rajoitukset. Vakuutusriskin hallinnassa on tärkeää, että ei-toivotut riskit suljetaan pois tai rajoitetaan sopimusteitse toivotulle tasolle.

Vastuuvelan laskennassa sovelletaan erilaisia kvantitatiivisia menetelmiä, jotka ovat varausriskin hallinnassa keskeisessä asemassa. Menetelmien lisäksi käytettävien tietojen riittävyys ja laatu sekä niiden hallinta vaikuttavat olennaisesti varausriskin luonteeseen.

Henkivakuutuksessa lainsäädäntö rajoittaa henkivakuutusyhtiön oikeutta korottaa vakuutusmaksuja tai muuttaa sopimusehtoja. Tällöin sopimusten pituus vaikuttaa varausriskin ns. biometristen riskien tasoon. Mikäli tehdyt olettamukset osoittautuvat riittämättömiksi eivätkä vakuutusmaksut ole muutettavissa, on vastuuvelkaa täydennettävä odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla määrällä.

Suurilta vahingoilta ja vahinkotapahtumilta suojaudutaan ja niitä hallitaan ottamalla jälleenvakuutuksia. Jälleenvakuutuksen käyttöön liittyy liitännäisriskejä, kuten jälleenvakuutuksen saatavuus-, hinta- ja vastapuoliriski. Henkivakuutustoiminnassa menevän jälleenvakuutuksen käyttö on vähäistä ja keskittyy sen takia muutamiin vastapuoliin.

3.2 Rahoitusmarkkinariskit

Rahoitusmarkkinariskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu suoraan tai välillisesti rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten korkojen, osakkeiden, kiinteistöjen, valuuttakursien ja korkomarginaalien, arvojen tason ja volatiliteetin heilahteluista.

Sijoitustoiminta ja sen hallinta ovat rahoitusmarkkinariskien hallinnassa erityisasemassa. Merkittävimmät riskit liittyvät sijoitusten arvojen alenemiseen ja sijoitusten yhteensopimattomuuteen vakuutusteknisen vastuuvelan luonteen kanssa (ns. ALM -riski).

Rahoitusmarkkinariskien merkittävimmät hallintakeinot ovat asianmukainen sijoitusinstrumenttien valinta, sijoitusten hajauttaminen ja riskien rajoittaminen. Riskien rajoittamisessa voidaan käyttää myös johdannais sopimuksia.

Rahoitusmarkkinariskien hallinnan lähtökohtana on, että varat sijoitetaan sellaiseen omaisuuteen ja sellaisiin välineisiin, joiden riskit voidaan tunnistaa, mitata, hallita, seurata ja raportoida. Lisäksi uusiin omaisuuseriin ja sijoitusvälineisiin kohdistetaan ennen

niiden hankkimista toimenpiteitä, joilla varmistetaan uusien omaisuuserien tai sijoitusvälineiden hallittavuus ja sopivuus liiketoimintaan ja riskienhallintaan.

Sijoitusten riittävällä hajauttamisella tavoitellaan optimaalista hajautushyötyä, riskikorjattua tuottoa ja varojen ja velkojen yhteensopivuutta.

Keskeinen rahoitusmarkkinariskien hallintamenetelmä on riskien rajoittaminen vakavaraisuuden näkökulmasta. Allokaatorajoitteilla varmistetaan, että sijoitusomaisuus on riittävästi hajautettu eri omaisuusluokkiin. Lisäksi määritellään yksityiskohtaisempia rajoitteita, joilla varmistetaan, että myös omaisuuslajien sisällä hajautus on riittävä.

Määrällisiä tietoja Henki-Fennian sijoitussalkun riskimuuttujista

Muutoksen vaikutus Henki-Fennian varoihin

Korkosijoitukset	Korkotaso +1 % -yksikköä	-33 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-15 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-11 milj. e

3.3 Vastapuoliriskit

Vastapuoliriskissä huomioidaan mahdolliset tappiot, jotka johtuvat vakuutusyhtiön vastapuolten odottamattomasta maksukyvyttömyydestä.

Samoin kuin rahoitusmarkkinariskien hallinnassa, vastapuoliriskien hallinnan lähtökohdaksi on, että vastapuolet ja niihin liittyvät riskit voidaan tunnistaa, mitata, hallita, seurata ja raportoida.

Vastapuoliriskiä aiheutuu lähinnä (korkomarginaaliriski käsitellään rahoitusmarkkinariskinä):

- johdannaissovimusten vastapuolista, jolloin ainoastaan sopimusten mahdollinen positiivinen markkina-arvo on alttiina riskille
- vakuutusasiakkailta olevista saamisista.

Johdannaissovimusten vastapuoliriskin hallinnassa vastapuoliriskiä arvioidaan ennen kuin johdannaisvastapuolen kanssa tehdään sopimuksia. Liikkeeseenlaskijoiden ja vastapuolten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytetään tukena pääasiassa luottoluokituslaitosten antamia luokituksia. Vastapuoliriskin rajoittamiseksi on luottokelpoisuudelle asetettu vähimmäistaso ja rajat vastuun enimmäismäärälle vastapuolta kohden.

Vastapuoliriskiä syntyy myös vakuutusasiakkailta olevista saamisista. Asiakkaiden vakuutusmaksusaamisista syntyvä vastapuoliriski on yleensä pieni, koska maksun saamatta jääminen johtaa vakuutusturvan peruuttamiseen tai pienentymiseen.

3.4 Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan Fennia-konsernissa tappioriskiä, joka aiheutuu:

- riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista
- henkilöstöstä
- järjestelmistä
- ulkoisista tekijöistä.

Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Strategisista päätöksistä johtuvat riskit on rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena Fenniassa on

- kustannustehokkaalla tavalla pienentää riskien toteutumisen todennäköisyyttä sekä toteutuvien riskien seurauksia, eli vähentää riskeistä koituvia tappioita
- tukea liike- ja tukitoimintoja niille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa
- osaltaan varmistaa, että konsernin toiminta täyttää viranomaisten ja lainsäädännön sille asettamat vaatimukset.

Operatiivisten riskien hallinta on osa liike- ja tukitoimintojen johtamista. Huolellisesti toteutettuna operatiivisten riskien hallinta tukee toiminnan kehittämistä ja resurssien sekä kehityspanosten kohdentamista.

Operatiivisten riskien hallinnan perustana on operatiivisten riskien tunnistaminen ja niitä koskevan tiedon kerääminen eri lähteistä, joita ovat mm. liike- ja tukitoimintojen säännölliset riskikartoitukset, sisäiset tapahtuma- ja tappiotiedot sekä sisäisen

tarkastuksen suorittamat tarkastukset. Kerättyä tietoa käytetään myöhemmissä prosessin vaiheissa riskien arviointiin ja analyysien tekemiseen konsernin tai sen osien riskiasemasta.

Eri tietolähteistä koottujen tietojen perusteella Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö muodostaa kokonaisnäkemyksen konserniyhtiöiden ja konsernin operatiivisista riskeistä huomioimalla myös riskien väliset riippuvuudet. Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö seuraa koko konsernin riskiprofiilia ja raportoi siitä toimivalle johdolle ja hallituksille.

Fennia-konsernissa operatiiviset riskit jaetaan seuraaviin riskiluokkiin:

- sisäiset väärinkäytökset,
- työntekijöihin ja henkilöstöön liittyvät riskit,
- oikeudelliset riskit,
- tieto-, tietoliikenne- ja viestintäjärjestelmiin liittyvät riskit,
- myyntiin ja asiakkuuksiin liittyvät riskit,
- prosesseihin liittyvät riskit ja
- ulkopuolisten toimintaan liittyvät riskit.

Lisäksi keskeisille liike- ja tukitoiminnoille on laadittu valmius- ja jatkuvuussuunnitelmat, joiden pohjalta avaintoimintoja voidaan jatkaa mahdollisissa häiriötilanteissa.

3.5 Kvantitatiivisten menetelmien riskit

Kvantitatiivisella menetelmällä tarkoitetaan numeeristen arvioiden luomista soveltamalla tilastollisia, taloustieteellisiä, rahoitus- tai muita matemaattisia teorioita ja menetelmiä. Kvantitatiiviseksi menetelmäksi luetaan myös menetelmä, jolla tavoitellaan numeerista lopputulosta ja joka perustuu osittain tai kokonaan subjektiiviseen asiantuntijaharkintaan.

Kvantitatiivinen menetelmä voi olla virheellinen ja/tai harhaanjohtava ja johtaa epäluotettavaan raportointiin sekä vääriin johtopäätöksiin ja siten vääriin johdon toimenpiteisiin.

Kvantitatiivisten menetelmien riskit kuuluvat operatiivisiin riskeihin, mutta niiden erityisluonteen ja tärkeyden takia sekä niiden käsittelyn helpottamiseksi niiden riskit tunnistetaan, mitataan, hallitaan, seurataan ja raportoidaan omana riskialueenaan.

Kvantitatiivisten menetelmien riskien hallinnassa keskitytään riskeihin, jotka liittyvät:

- matemaattiseen teoriaan
- tietojen laatuun
- estimointiin ja parametrisointiin
- dokumentaatioon
- validointiin
- henkilöstöön
- tietojärjestelmiin
- prosesseihin.

Ohjaavana periaatteena kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinnassa on menetelmien ja prosessien tehokas kyseenalaistaminen. Tämä tarkoittaa, että riippumaton ja asiantunteva taho, riskienhallintatoiminto tai ulkopuolinen asiantuntija arvioi menetelmiä ja prosesseja kriittisesti.

Kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinta perustuu siihen, että kunkin menetelmän rakenne, matemaattinen teoria ja loogisuus on dokumentoitu hyvin ja että menetelmä on mahdollisimman hyvin tuettavissa tieteellisillä tutkimuksilla ja/tai vakuutusalan parhailla käytännöillä. Jotta voidaan tunnistaa menetelmän vahvuudet ja heikkoudet, on tärkeää, että matemaattiset yksinkertaistukset, numeeriset menetelmät, approksimaatiot ja subjektiivisen asiantuntijaharkinnan käyttö selvitetään ja dokumentoidaan riittävän tarkasti. Menetelmän omistajan ja kehittäjien tulee varmistaa, että menetelmän eri osat alueet toimivat toivotulla tavalla, ovat sopivia tarkoitettuun käyttöön ja että menetelmä on matemaattisesti oikein ja estimoidut parametrit tilastollisesti luotettavia.

Tietojen laadun hallinta on yhtä tärkeää kuin menetelmän rakenteen, teorian ja loogisuuden hallinta. Luotettavuus voidaan saavuttaa ainoastaan laadukkailla tiedoilla.

Kvantitatiivisen menetelmän validointi kattaa prosessit ja toimintatavat, joiden avulla pyritään todentamaan, että menetelmä on asianmukainen ja luotettava sekä toimii toivotulla tavalla. Validoinnin avulla tunnistetaan menetelmän mahdollisia heikkouksia ja

rajoituksia sekä käyttöön liittyviä ongelmia ja voidaan arvioida ja hallita niiden vaikutuksia.

3.6 Keskittymäriskit

Keskittymäriskeillä tarkoitetaan kaikenlaisia riskikeskittymiä, joihin liittyvät tappiot voivat olla niin suuria, että ne vaarantavat vakuutusyhtiön vakavaraisuuden tai taloudellisen aseman. Keskittymäriskiä syntyy useimmiten sijoitustoiminnassa, mutta sitä voi syntyä myös vakuutustoiminnassa sekä kummankin toiminnan yhteisvaikutuksesta.

Sijoitustoiminnan, rahoitusmarkkina- ja vastapuoliriskien hallinta perustuu hajauttamiseen, jolloin merkittäviä keskittymäriskejä ei lähtökohtaisesti synny. Poikkeuksen tekevät ns. strategiset omistukset, joista voi syntyä hyvin merkittäviä keskittymäriskejä. Strategisina omistuksina käsitellään omistuksia konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä.

Vakuutustoiminta perustuu riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä siten, että yksittäisen omalla vastuulla olevan vakuutuskohteen vaikutuksia voidaan rajoittaa. Tätä riskiä hallitaan mm. vastuunvalintaohjeilla ja jälleenvakuutuksella.

3.7 Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tulevia maksuvelvoitteita ei kyetä toteuttamaan tai että ne voidaan toteuttaa ainoastaan erityistoimenpiteillä.

Likviditeettiriski jaetaan lyhyen ja pitkän aikavälin riskiin. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät alle neljän kuukauden pituisiin varojen ja velkojen kassavirtoihin (ns. kassanhallinnan riskit). Pitkän aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan varojen ja velkojen kassavirtojen yhteensopivuusriskiä useita vuosia, jopa vuosikymmeniä eteenpäin.

Lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan ylläpitämällä riittävää likviditeettireserviä sekä maksuvalmiuden suunnittelulla. Likviditeettireserviä hallitaan mm. seuraavilla periaatteilla:

- rahamarkkinasijoituksille asetetaan vähimmäisallokaatio,
- osake- ja korkosijoituksilta edellytetään rahaksi muutettavuutta,
- rahamarkkinasijoitukset hajautetaan ja niille asetetaan vastapuolilimiittejä ja
- koko sijoitussalkun epälikvidien sijoitusten määrää rajoitetaan.

Maksuvalmiuden suunnittelussa luodaan päiväkohtaisia ennusteita ulosmenevistä maksusuorituksista seuraaville neljälle kuukaudelle. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskin hallinnan tavoite on, että muita sijoituksia kuin rahamarkkinasijoituksia ei jouduta realisoi-
maan ja että varainhoitajien lyhyen aikavälin likviditeettireserviä tai sijoituksia ei jouduta käyttämään tai realisoimaan.

Pitkän aikavälin likviditeettiriskiä seurataan ja se raportoidaan omana riskinään, mutta sitä ei hallita erillisenä riskinä vaan osana korkoriskin hallintaa.

3.8 Strategiset riskit

Strategisilla riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät vakuutusyhtiön strategiaan ja johtuvat vääristä liiketoimintapäätöksistä, liiketoimintapäätösten väärästä tai epäonnistuneesta toteutuksesta tai kyvyttömyydestä sopeuttaa liiketoiminta muuttuviin olosuhteisiin tai tavoiteltavan tulevan tilan mukaiseksi.

Strategialla tarkoitetaan joukkoa pitkän aikavälin suunnitelmia ja toimenpiteitä, joiden avulla vakuutusyhtiö siirtyy nykytilasta toivottuun tulevaan tilaan.

Strategisilla riskeillä on monta eri ulottuvuutta, ja ne on jaettu seuraaviin ryhmiin:

- strategiset makroriskit, jotka liittyvät esimerkiksi väestön, sosiaaliturvan ja kulttuurin trendimuutoksiin, sääntelyn, viranomaisvalvonnan ja politiikan muutoksiin tai ilmaston ja geopolitiikan trendimuutoksiin,
- toimialakohtaiset strategiset riskit, jotka liittyvät muutoksiin vakuutus- tai finanssialan kilpailussa ja vakuutuksenottajien tai sijoittajien kysynnässä
- sisäiseen toimintaan liittyvät strategiset riskit, jotka voivat olla esimerkiksi laajentumiseen tai sisäiseen kehittämiseen liittyviä riskejä tai lisäpääomituksen saatavuusriskejä.

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on tunnistaa konsernin ja kunkin konserniyhtiön strategiset riskit ja havainnoida erilaisia heikkoja signaaleja sekä arvioida, millä tavoin erilaiset tapahtumat, trendit ja skenaariot vaikuttavat liiketoiminnan kestävyys- ja vakavaraisuusaseman kehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

3.9 Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että Fennia-konsernin tai konserniin kuuluvan yksittäisen yhtiön julkinen kuva vahingoittuu. Maineriskiä voi aiheutua myös yhteistyökumppaneiden toiminnasta, jos niiden arvot ja/tai toimintaperiaatteet poikkeavat Fennia-konsernin vastaavista.

Maineriski on yleensä seuraus muista toteutuneista riskeistä tai tapahtumista, esimerkiksi operatiivisten riskien toteutumisesta.

Maineriskin hallinnan lähtökohtana on tunnistaa, mitkä mahdolliset tapahtumat voivat vaikuttaa negatiivisesti konsernin tai konserniyhtiön maineeseen. Maineriskin luonne poikkeaa muiden riskien luonteesta siten, että riskitapahtumat voivat perustua todellisiin tapahtumiin tai osittain tai kokonaan vailla todellisuuspohjaa oleviin tapahtumiin (esimerkiksi perätön huhu).

Maineriskit ovat usein ennaltaehkäistävissä, tai tapahtumien vaikutusta voidaan yleensä vähentää.

Maineriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoiminta ja sen rajoitukset tunnetaan ja ymmärretään kokonaisvaltaisesti. Maineriskiä ei voida hallita omana riskialueenaan, vaan lähinnä operatiivisten riskien hallinnan laajenuksena. Kun maineriskiin vaikuttavat

riskit on tunnistettu, voidaan organisaation sisällä toteuttaa erilaisia riskienhallintatoimenpiteitä. Onnistunut maineriskin hallinta perustuu osaltaan selkeään ja harkittuun ulkoiseen viestintään.

Maineriskin hallintaan liittyy myös lakien, säännösten ja määräysten noudattaminen sekä toimiminen viranomaisten edellyttämällä tavalla. Vakuutusyhtiön julkinen kuva ja luotettavuus voivat kärsiä, jos lakeja, säännöksiä ja määräyksiä sekä viranomaisten asettamia vaatimuksia ei noudateta.

3.10 Ryhmäriskit

Ryhmäriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka johtuvat siitä, että Fennia ja sen tytäryhtiöt harjoittavat liiketoimintaa konsernimuodossa. Ryhmäriskit voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- transaktioriskit,
- tartuntariskit,
- eturistiriitariskit,
- keskittymäriskit ja
- hallintoon liittyvät riskit.

Transaktioriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät ryhmänsisäisiin transaktioihin, esimerkiksi asianmukaiseen hinnoitteluun.

Tartuntariskeihin luetaan tilanteet, joissa yhden yhtiön ongelmat tai ottamat riskit tarttuvat joihinkin konsernin muihin yhtiöihin tai koko konserniin. Tähän ryhmään luetaan myös moraalikatoon liittyvät riskit ("moral-hazard"-riskit), joilla tarkoitetaan tilanteita, jossa yhden yhtiön tahallisesti ja epämoraalisesti ottama riski ja siitä syntyvä tappio siirtyvät emoyhtiön tai muiden yhtiöiden joko osittain tai kokonaan kannettaviksi.

Eturistiriitariskejä syntyy, kun joidenkin konserniyhtiöiden tai koko konsernin intressit ovat keskenään ristiriidassa.

Keskittymäriskejä syntyy, jos yksittäisestä vastapuolesta tulee konsernitasolla liian merkittävä, vaikka riski olisikin sallituissa rajoissa yksittäisten yhtiöiden osalta.

Hallintoon liittyvät riskit johtuvat siitä, että osa toiminnoista on järjestetty konsernitasolla ja osa toiminnoista yksittäisen yhtiön tasolla. Yhtiöiden hallintojärjestelmien eroista voi syntyä koordinointihaasteita ja lisäriskejä.

Ryhmäriskien hallinta perustuu selkeään konsernirakenteeseen. Monimutkaisissa omistuskuvioissa ryhmäriskin merkitys kasvaa. Lisäksi asianmukainen ryhmäriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoimintaa suunnitellaan ja seurataan sekä yksittäisten yhtiöiden että konsernin tasolla. Ainoastaan siten voidaan varmistaa ja seurata ryhmätavoitteen kehitystä ja niiden saavuttamista.

Ryhmäriskien hallinta perustuu myös siihen, että koko konsernin sisäisen valvonnan järjestelmä, erityisesti riskienhallintajärjestelmä ja säännösten noudattamisen valvonta

sekä niihin liittyvät ilmoitusmenettelyt, on määritelty ja toteutettu johdonmukaisesti ja läpinäkyvästi. Eri tahojen roolien ja vastuiden tulee myös konserninäkökulmasta olla selkeitä ja määriteltyjä.

4 Vakavaraisuuden hallinta

Riskinkantokyvyllä tarkoitetaan omaa varallisuutta, joka on käytettävissä tappioiden kattamiseen. Riskinottohalukkuudella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon riskiä ollaan halukkaita ottamaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi eli kuinka paljon omasta varallisuudesta ollaan valmiita sitomaan riskinottoon. Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka paljon oma varallisuus saa heilahdella liiketoimintatavoitteisiin pyrittäessä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena konsernissa on tukea liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista ja liiketoiminnan jatkuvuutta. Tämä toteutetaan varmistamalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn, riskinottohalukkuuteen ja riskinsietokykyyn, sekä luomalla edellytykset häiriöttömään toimintaan myös odottamattomien tappioiden varalta tunnistamalla ne uhkatekijät ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat liiketoimintastrategian ja muiden tavoitteiden toteutumiseen.

Yleistä riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä hallitaan asettamalla merkittävimmille riskeille ja yhdistetyille riskeille mittareita ja tavoiterajoja. Asetettujen riskikohtaisten rajoitusten on tehokkaasti rajoitettava riskiprofiilia siten, että vakavaraisuus ja riskinotto pysyvät hallinnassa ja sallituissa rajoissa.

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Henki-Fennian voitonjakokelpoiset varat olivat 95 087 896,66 euroa. Yhtiön tilikauden voitto oli 22 615 251,55 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle tilikauden voiton käytettäväksi siten että jaetaan osinkona 6 000 000,00 euroa ja siirretään 16 615 251,55 euroa edellisten tilikausien voittovaroihin.

Helsingissä 8. päivänä maaliskuuta 2018

Antti Kuljukka

Matti Ruohonen

Juha-Pekka Halmeenmäki

Harri Pärssinen

Simo Sarvamaa

Alexander Schoschkoff
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia -nimisen yhtiön yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian (y-tunnus 1496059-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa Tilintarkastajan palkkiot.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä

voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

Sijoitusomaisuuden arvostus (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 8-10 ja sijoituksia koskevat liitetiedot s. 35-46)

MERKITTÄVIMMÄT ARVIOIDUT OLENNAISEN VIRHEELLISYYDEN RISKIT

Konsernin sijoitusomaisuus sisältäen sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset muodostaa taseen varoista merkittävimmän erän.

Sijoitukset arvostetaan pääsääntöisesti hankintamenoon tai kuten kiinteistöt, suunnitelman mukaisin poistoin vähennettyyn arvoon tai edellä mainittuja alempaan käypään arvoon. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon. Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään lisäksi sijoitusten käyvät arvot ja sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin.

Omaisuserien käyvät arvot perustuvat joko markkinanoteerauksiin tai käypien arvojen yleisten periaatteiden mukaisesti määritettyihin arvioihin. Niiden omaisuserien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista, käyvän arvon määrittämiseen voi liittyä harkinnanvaraisuutta. Tällaisia sijoituksia ovat esimerkiksi noteeraamattomat pääoma- ja kiinteistösijoitukset.

KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN RISKIEN JOHDOSTA

Olemme arvioineet sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta.

Olemme testanneet arvopapereiden, johdannaisten ja kiinteistöomaisuuden kirjaamiseen ja arvostusprosessiin liittyviä sisäisiä kontroleja.

Olemme verranneet sijoitusomaisuuden arvostuksessa käytettyjä arvoja ulkopuolisiin hintanoteerauksiin ja muiden sovellettujen arvostusmenetelmien antamiin tuloksiin sekä arvioineet yhtiön omien arvostusmenettelyjen asianmukaisuutta.

Lisäksi olemme arvioineet sijoitusomaisuutta koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Vakuutustekninen vastuovelka (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 10-12 ja vastuovelkaa koskeva liitetieto s. 49)

MERKITTÄVIMMÄT ARVIOIDUT OLENNAISEN VIRHEELLISYYDEN RISKIT

Vakuutusyhtiölain 9 luvun mukainen vakuutustekninen vastuovelka on emoyhtiön ja konsernin taseen vastattavien merkittävin erä.

Yhtiön omalla riskillä on takuukorkoisia eläke- ja säästöhenkivakuutuksia, joille on luvattu laskuperustekorko. Luvattuun laskuperuste korkoon liittyy sijoitustuottojen riski. Vastuovelkaa laskettaessa käytettävä korko on valittava turvaavasti. Vastuovelkaan on tehtävä sellainen johdon harkintaa edellyttävä korkotäydennys, että tulevista velvoitteista voidaan vastata riittävällä varmuudella.

Vastuuelan tasearvon merkittävyyden ja sen laskentaan liittyvien johdon harkintaa sisältävien oletusten ja monimutkaisten vakuutus-matemaattisten laskentamallien johdosta vastuuelka on arvioitu tilintarkastuksessa eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisyyden riski.

KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN RISKIEN JOHDOSTA

Olemme arvioineet vakuutusteknisen vastuuelan kirjaamiseen ja laskentaan liittyviä periaatteita ja laskentaprosesseja.

Vakuutusmatemaattikkomme on osallistunut tarkastukseen ja arvioinut käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta muun muassa tarkastamalla käytettyjä laskuperusteita ja arvioimalla laskentamallien asianmukaisuutta vastuuelan riittävyyden varmentamiseksi.

Lisäksi olemme käyneet läpi vastuuelan kirjanpidollisen käsittelyn oikeellisuutta ja arvioineet vastuuelkaa koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa

tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta

informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana tilikaudesta 2007 alkaen yhtäjaksoisesti 12 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsinki 8. maaliskuuta 2019

KPMG Oy Ab

Petri Kettunen

KHT

Hallinto

Hallitus

Puheenjohtaja

Antti Kuljukka

konsernijohtaja

Fennia-konserni

Helsinki

Varapuheenjohtaja

Matti Ruohonen

Fil.tri, SHV

Helsinki

Jäsenet

Juha-Pekka Halmeenmäki

toimitusjohtaja

Invalidisäätiö

Helsinki

Harri Pärssinen

KTM, KHT

Helsinki

Simo Sarvamaa

aktuaarijohtaja

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

Naantali

Hallituksen sihteeri

Sanna Elg

lakiasiaintohtaja

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

Espoo

Henki-Fennian hallinto 1.1.2019

Tilintarkastajat

KPMG Oy Ab

Petri Kettunen

KHT

Varatilintarkastajat

KPMG Oy Ab

Fredrik Westerholm

KHT

Johtoryhmä

Alexander Schoschkoff

toimitusjohtaja

Johanna Ahvenainen

johtaja, yhtiölakimies, Compliance Officer

Juha-Pekka Kurttila

johtaja, myyntipäälliköt

Ari Koskinen

johtaja, palvelu- ja tuotekehitys, tietohallinto

Päivi Ojala

aktuaarijohtaja

Kari Wilén

johtaja, myynti ja asiakkuudet

Henki-Fennian hallinto 1.1.2019

Lääkärit

Lauri Keso

lääketieteen ja kirurgian tohtori, sisätautien ja reumatologian erikoislääkäri

Henki-Fennian hallinto 1.1.2019